

Број: 03/1-50-1-9-12-9/08
Сарајево, 23. 01. 2008. године

-члановима Заједничке комисије за одбрану и безбједност БиХ

ПРЕДМЕТ: Информација са одржаног семинара ЦБС-а о теми: "Европска безбједносна и одбрамбена политика (ЕСДП) и Босна и Херцеговина"

Семинар "Европска безбједносна и одбрамбена политика (ЕСДП) и Босна и Херцеговина" одржан је 05. 12. 2007. године у организацији Центра за безбједносне студије (ЦБС), у Бијелој сали Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине
У име Заједничке комисије за одбрану и безбједност на овом семинару учествовали су: Слободан Шараба, Хазим Ранчић, Мирко Околић и Јовица Катић.

Уводне ријечи на отварању семинара имали су Денис Хаџовић, генерални секретар ЦБС-а, Милорад Живковић, предсједавајући Представничког дома Парламентарне скупштине БиХ, Тарик Садовић, министар безбједности БиХ, те Имре Варга, амбасадор Републике Мађарске у БиХ.

Денис Хаџовић је у уводном дијелу нагласио да је основни циљ семинара разумијевање конкретног доприноса Европске безбједносне и одбрамбене политике у Босни и Херцеговини, и то првенствено преко рада њених институција. Изразио је наду да ће се током семинара водити отворена дискусија између присутних учесника о теми безбједносне и одбрамбене политике.

Милорад Живковић истакао је да су заједничка спољна и безбједносна политика један од три основна стуба на којима се заснива политика Европске уније. Тако је и у БиХ, у оквиру питања одбране, данас успостављен јединствен систем по Закону о одбрани БиХ из 2006. године. Велики сет закона Парламент је донио и у оквиру борбе против организованог криминала и контроле граница, чиме су границе Босне и Херцеговине отворене за промет робе и лица, а затворене за криминал. "Мостарском декларацијом" постигнут је споразум и о реформи полиције, а сада ријеч о њој имају експерти. На крају, своје уводно излагање закључио је чињеницом да безбједносни систем у БиХ стварамо не због Европске уније него због нас самих, а признање ЕУ при томе свакако неће изостати.

Тарик Садовић се у свом излагању осврнуо на питање безбједности у БиХ, истакнувши да би велика већина грађана БиХ након ратних дешавања '90-их година прошлог вијека по сваку цијену изабрала мир и стабилност у земљи. Европа зато данас мора помоћи и Босни и Херцеговини, али и осталим државама западног Балкана, да на свом путу ка ЕУ изграде демократске државе са високим степеном државне безбједности. Предсједништво БиХ је 2006. године усвојило документ "Безбједносна политика", али и поред тога нисмо задовољни системом безбједности који имамо у БиХ. Као главни разлог навео је непостојање вијећа за

националну безбједност БиХ, у којем би учешће узели представници законодавне и извршне власти у БиХ. Закључујући своје излагање, подсјетио је да је у БиХ, осим уставне, свакако најважнија реформа полиције, и изразио наду за њено успјешно реализовање.

Имре Варга подсјетио је да је БиХ до краја 2005. године великим корацима напредовала ка европском путу. Нажалост, 2006. и 2007. биле су године када се БиХ окренула својим унутрашњим проблемима. Оснажена је националистичка реторика и дошло је до унутрашњих напетости. Реформски процес је ослабљен. Средином 2007. године дошло је до наглог заокрета доласком новог високог представника у БиХ, који је за релативно кратко вријеме дао нови импулс преговорима са ЕУ, што је резултирало парафирањем Споразума о стабилизацији и придруживању. Босанскохерцеговачко водство ових дана показало је да је спремно ићи путем компромиса. Као једно од најважних питања у даљој подршци путу БиХ ка ЕУ истакао је потпуну либерализацију визног режима грађанима БиХ. ЕУ ће надаље пружати помоћ БиХ и у спољним аспектима интеграција, гарантујући јој тако стабилност и безбједност. Оцијенио је да је сада тренутак да се БиХ заувјек ослободи међународног туторства и крене снажно путем интеграција.

Закључио је да Мађарска придаје велики значај односима са БиХ, између осталог финансирајући и пројекте различитих НВО-а, као што је и ЦБС.

I СЕСИЈА: Европска безбједносна и одбрамбена политика

Модератор прве сесије била је Бисера Турковић, амбасадор Босне и Херцеговине у САД-у, а уводничари су били Jean Yves Haine, из Међународног института за мировна истраживања (СИПРИ) из Стокхолма, те Susan Penksa из Одјела политичких наука Вестмонт колеџа из Санта Барбаре у Калифорнији.

Бисера Турковић нагласила је да је, осим што се тренутно налази на функцији амбасадора БиХ у САД-у, на неки начин остала и у функцији директора ЦБС-а у одређеном савјетодавном облику. Она је истакла да је и данашњи скуп само још једна потврда рада ЦБС-а и тога колико је њима стало до прикључења БиХ Европској унији. И ми смо у БиХ као Европа у фази тражења консензуса и вриједности које треба да буду основ за даље кораке. Она је нагласила да је тек 2000. године први пут у БиХ основана Дирекција за европске интеграције, а да је данас потписан и Споразум о стабилизацији и придруживању са ЕУ, на чему је честитала свим грађанима БиХ. Колико је БиХ напредовала у овом периоду говори и семинар на којем се разговара о ЕСДП у БиХ, о којем разговарају данас и многе друге земље које су доста напредније од БиХ. Као резултат тога у БиХ имамо и полицијске снаге ЕУ. Јавност се у Босни и Херцеговини изјашњава да вјерује у идеју ЕУ, која представља једину визију за нашу земљу.

Jean Yves Haine истакао је да је ЕСДП врло специфична одбрамбена и безбједносна политика јер је заснована на међународном либерализму. Он се у свом излагању највише дотакао историјата ЕСДП-а. Године 1998. сачињен је споразум између Велике Британије и Француске и одлучено је да ЕУ мора имати капацитете за аутономну акцију засновану на вјеродостојној војној снази, као и начине одлучивања за њихову употребу, те спремност да се то и учини с циљем одговора на међународне кризне ситуације. Заједничка изјава двију држава изражавала је њихову одлучност да омогуће ЕУ да учини конкретне кораке ка овом циљу. У даљем излагању Jean Yves Haine говорио је о мировним трупа ЕУ у БиХ, њиховом укупном броју, квалитету, те учешћу појединих земаља у њима. 2004. и 2005. године ЕУФОР је радио и ван оквира Европе на питањима безбједносне и одбрамбене политике. Тако данас европске трупе имају операције и у Конгу, Авганистану и Судану. На основу њиховог посљедњег споразума, тзв. "Берлин плус" уговора, снаге ЕУФОРА распоређене су и у БиХ и Македонији. Он је закључио да је оквир ЕСДП-а, заједно са циљевима, постављен до 2010. године, те да је то процес који је још у фази изградње.

Susan Penksa дала је ближи преглед операција ЕСДП-а, и текућих и оних које су завршене, те се накратко осврнула на однос Европске уније са НАТО-ом. Тако је рекла да ЕСДП није само ограничен на цивилну безбједност, већ да у сарадњи са НАТО-ом врши и војну. Ипак, као најважнији однос по овом питању навела је однос развоја између САД и ЕУ, те навела да ЕСДП ради на заједничким питањима управљања кризним ситуацијама на релацији ЕУ-САД. Навела је да је за ЕСДП операције приликом доношења одлука доста важна политичка воља представника земаља чланица у Бриселу.

Закључујући I сесију, **Бисера Турковић** је напоменула учеснике да обрате пажњу на земље гдје се операције ЕСДП-а одржавају, наводећи при томе Конго, Авганистан, Палестину, Косово и БиХ, правећи при томе паралелу нашег друштва са овим земљама и изражавајући велику забринутост због тога. Истакла је да су и САД заинтересоване да помогне у развоју ЕСДП-а и њеним операцијама, наводећи да су од 192 земље свијета Сједињене Државе присутне чак у 137, те да оне не желе да буду присутне тамо гдје не морају. Желе да Европа што више ојача, како би покрила одређено подручје свијета својим трупама.

II СЕСИЈА: ЕСДП активности у БиХ

Модератор друге сесије био је Мирко Околић, предједавајући Заједничке безбједносно-обавјештајне комисије за надзор над радом ОБАБиХ, а уводничари су били Борис Руге, шеф политичког одјела ОХР/ЕУСР у БиХ, те Ари Сарјанен, замјеник шефа ЕУПМ-а у БиХ.

Мирко Околић појаснио је да се у функцији модератора налази умјесто господина Тарика Садовића, министра безбједности БиХ, који је спријечен због раније преузетих обавеза. **Борис Руге** је говорио о теми: „Циљеви европске политике у БиХ“. Навео је да су они заједно са политикама приказани у Стратегији ЕУ из 2002. године, која показује како ЕУ функционише у свијету. БиХ је приказао као једину земљу за коју је ЕУ направила посебну стратегију, јер је у њу уградила највише својих инструмената. Рекао је да се политика и циљеви ЕУ у БиХ користе у тзв. првом стубу, а то је стабилизација. Код процеса стабилизације и придруживања ЕУ је направила партнерски документ за БиХ. Дио тог документа представља сарадња са Хашким трибуналом, реформа полиције и реформа јавних емитера. Осим тога, политике ЕУ су се у овом документу концентрисале и на људска права и заштиту мањина, реформу правосудног система, ратификацију ЦЕФТА-е, као и неке друге посебне акције. Навео је и да је БиХ земља у постконфликтном периоду и да ни у једној другој земљи у свијету није тако комплексно ангажовање ЕУ (Европски мониторинг кроз дјеловање ЕУММ-а, а касније и ЕЦММ-а у БиХ постоји од 1992. Од 2003. године у БиХ је и ЕУПМ, који је наслиједио ИПТФ. Надаље, у децембру 2005. године ЕУФОР је наслиједио ИФОР/СФОР). Сложеност ангажмана ЕУ је разлог зашто је у БиХ потребна институција високог представника, који дјелује и у функцији специјалог представника ЕУ. Он треба да спроводи одлуке ЕУ како би се наставио процес стабилизације и придруживања и ишло ка даљем прикључењу ЕУ. Главна улога високог представника је да отвори врата Босни и Херцеговини ка главној политици ЕУ. На крају је закључио да Европска унија доста времена у БиХ проводи радећи на питању реформе полиције и промовисању људских права и слобода и сарадње са Судом у Хагу, те нагласио како ће ЕУСР и надаље у БиХ промовисати имплементацију Дејтонског мировног споразума.

Ари Сарјанен је говорио о теми: „Научене лекције Мисије ЕУПМ-а у БиХ“. На почетку је навео да је Мисија ЕУПМ-а у ствари наставак мисије коју је у БиХ водио ИПТФ. ЕУПМ је своју мисију почео 2003. године. Она у почетку није била нарочито успјешна с обзиром на проблеме који су тада били у БиХ. Основна мисија ЕУПМ-а је помоћ Босни и Херцеговини да успостави јединствену и мултиетничку полицијску снагу на свом простору и покаже

колегама у БиХ како се полицијски посао обавља у другим земљама Европе. Почетком своје мисије ЕУПМ се састојао од представника 30 земаља чланица у својој мисији у БиХ, а први задатак био је да прикажу колегама у Босни и Херцеговини како треба да раде одјели за криминалистичке истраге. Овај пројекат је трајао закључно са 2006. годином, а од ове године ЕУПМ се у БиХ почео конкретније бавити питањем сузбијања организованог криминала, свјесни чињенице да и у БиХ и у региону постоје велике криминалне групе које треба раскринкати. Мисија ЕУПМ-а у БиХ броји данас 180 лица која долазе из 34 државе. Од овог броја њих 28 су цивилна лица. На челу Мисије налази се њен заповједник, који одлучује о корацима које ће ЕУПМ предузети. Просјечна старосна доб припадника Мисије ЕУПМ-а у БиХ је 43 године, што значи да многим од њих ово није прва полицијска мисија у којој учествују.

У погледу сарадње, истакао је врло добре односе које имају са СИПА-ом и ОБА-ом, Граничном полицијом, те са ентитетским МУП-овима. Такође је истакао и добру сарадњу са трупима ЕУФОР-а у БиХ, с обзиром да оне извршавају задатке који се првенствено односе на хватање ратних злочинаца.

У свом досадашњем дјеловању Мисија ЕУПМ-а је активно учествовала и у изради Закона о СИПА-и и кантоналним законима о унутрашњим пословима.

III СЕСИЈА: ЕСДП и регион западног Балкана

Модератор треће сесије био је проф. др Мирсад Абазовић, редовни професор на Факултету криминалистичких наука у Сарајеву, а уводничари су били Judy Batt из Института ЕУ за безбједносне студије у Паризу, те Suzana Anghel из Женевског центра за демократску контролу оружаних снага (DCAF).

Мирсад Абазовић је у уводном дијелу нагласио како у БиХ генерално има превише политике, а премало струке. И реформу полиције у БиХ коче не само два ентитета него "свих 13 ентитета" у БиХ. Ово стање би требало битно измијенити. С обзиром да ни у ЕУ ништа није непромјењиво, истакао је да бисмо исту праксу морали примјењивати у БиХ. Свака различитост која влада у Унији може бити пренесена и у нашу земљу и у њој примијењена.

Judy Batt је говорила о теми: „Перспектива ЕСДП-а и западног Балкана“. Поновила је мишљења неких претходника да се реформа Устава и полиције у БиХ мора што прије спровести. Имплементација ССП-а је врло корисна мјера у том правцу која припрема БиХ за интеграцију у ЕУ, и чиме би се одређена овлашћења пренијела са ентитета на државу, деполитизујући тиме одређена питања. Да ли ће ове реформе ићи лако, то можемо само погађати, али ће нам то показати колико заиста политичари у БиХ желе убрзати те процесе. Она је нагласила да уставна реформа не смије бити само још једно бојно поље између државних и ентитетских интереса, већ мора бити урађена због европских интеграција Босне и Херцеговине. Главно питање битно за будућност БиХ требало би се односити на нормализацију мисије ЕУ у БиХ. Најважнија реформа у погледу осамостаљења БиХ од међународног утицаја је свакако уставна реформа. Она је истакла да ниједан устав не може функционисати нити се може мијењати ако не постоји политичка воља за то. Закључила је да Парламент БиХ треба да преузме ову европску поруку и охрабри људе преносећи је у најбољем свјетлу.

Suzana Anghel говорила је о теми: „Парламентарни надзор цивилних и војних мисија под окриљем ЕСДП-а“. На почетку излагања упитила је честитке политичарима и свим грађанима БиХ на потписивању ССП-а. Навела је да је DCAF радио истраживање чији је циљ био да се види каква је улога Европског парламента у односу на државне парламенте европских земаља, те како он може у том односу побољшати свој надзор. Методолошки је истраживање урађено тако да је свих 27 земаља чланица ЕУ добило упитнике, на које је

одговоре дало чак 25. Као проблеме у раду парламената навела је тзв. сиве зоне између одбора за одбрану и безбједност и одбора за европске интеграције појединих парламената. Надаље је рекла да постоји снажна воља Европског парламента да буде консултант када је у питању ЕСДП. Када говоримо о основним карактеристикама надзора, треба рећи да њега спроводи Поткомисија за безбједност и одбрану Европског парламента. Ова поткомисија је основана прије четири године и њен главни задатак је да информише о овим питањима Одбор за спољне послове. У завршном дијелу, као препоруке за Европски парламент, навела је побољшање међупарламентарне сарадње, потом побољшање сарадње са Савјетом Европе, те јачање улоге Европског парламента када је у питању његов надзор.

Денис Хаџовић је у завршном обраћању истакао како смо данас могли чути жељу и тежњу да се БиХ пребаци из фазе корисника међународне помоћи у фазу њеног даваоца, што ће водити коначном укидању међународних војних и полицијских структура у БиХ. Експертни тим предавача такође је изнио своје виђење о томе како је цијели овај систем настао и како функционише у Европи, из чега се могло видјети да европска одбрамбена и безбједносна политика свакодневно напредује, тражећи и даље идеални модус. Ипак, као основно питање значајно за питање безбједности навео је питање квалитета живота грађана Босне и Херцеговине, истичући да се индивидуална безбједност ставља у фокус свега што се налази пред нама.

Други замјеник предсједавајућег
Заједничке комисије
Слободан Шараба